

**TRADISI HAJAT BUMI DI DÉSA JAGABAYA
KACAMATAN PANAWANGAN KABUPATEN CIAMIS
PIKEUN BAHAN PANGAJARAN MACA ARTIKEL BUDAYA DI SMA
(Ulikan Semiotik) ¹⁾**

ENCEP NURHIDAYAT ²⁾

ABSTRAK

Tujuan ieu panalungtikan nya éta ngadéskripsikeun tradisi hajat bumi, unsur semiotik dina tradisi hajat bumi, sarta larapna hasil panalungtikan tradisi hajat bumi dina pangajaran maca artikel budaya di SMA. Metode nu digunakan dina ieu panalungtikan nya éta deskriptif-kualitatif, kalawan téhnik observasi, wawancara, jeung dokumentasi. Instrumen dina ieu panalungtikan nya éta *handphone* nu dipaké pikeun ngarékam nu di wawancara, kamera *SLR* nu dipaké pikeun ngadokuméntasikeun kagiatan panalungtikan, jeung pedoman wawancara. Sedengkeun hasil panalungtikan mibanda opat hal, saperti nu ditataan ieu. *Kahiji*, ayana tradisi hajat bumi téh awalna nya éta ku ayana paréntah ti Sultan Agung pikeun ngalegaan wewengkon dina nyebarkeun agama Islam. *Kadua*, tradisi hajat bumi ngawengku, bahan/alat nu digunakeun dina prak-prakan hajat bumi, palaku dina tradisi hajat bumi, prak-prakan tradisi hajat bumi, jeung tempat lumangsungna tradisi hajat bumi. Prak-prakan tradisi hajat bumi mibanda sababaraha tahapan, nya éta meuncit embé kendit, solat hajat, sujud sukur, upacara nyadran, medar riwayat Padukuhan Jagabaya, dahar babarengan, jeung hiburan. *Katilu*, unsur sémiotik nu nyangkaruk dina tradisi hajat bumi, ngawengku genep ikon, opat belas indéks, jeung opat belas simbol. *Kaopat*, hasil panalungtikan hajat bumi dijadikeun pikeun salah sahiji *alternatif* bahan ajar dina pangajaran maca artikel budaya di SMA.

kecap galeuh: sémiotik, tradisi hajat, budaya

-
- 1) Dina nyusun ieu skripsi diaping ku Dr. Dedi Koswara, M.Hum jeung Dr. Hj. Ruhaliah, M.Hum.
  - 2) Mahasiswa Departemen Pendidikan Bahasa Daerah FPBS UPI Bandung.

**TRADISI HAJAT BUMI DI DESA JAGABAYA
KECAMATAN PANAWANGAN KABUPATEN CIAMIS
UNTUK BAHAN PEMBELAJARAN MEMBACA ARTIKEL BUDAYA
DI SMA
(Kajian Semiotik) ¹⁾**

ENCEP NURHIDAYAT ²⁾

ABSTRAK

Tujuan penelitian ini adalah mendeskripsikan tradisi hajat bumi, unsur semiotik dalam tradisi hajat bumi, dan hasil penelitian tradisi hajat bumi dalam pembelajaran membaca artikel budaya di SMA. Metode yang digunakan dalam penelitian ini adalah deskriptif-kualitatif, dengan teknik observasi, wawancara, dan dokumentasi. Instrumen yang digunakan dalam penelitian ini adalah handphone berfungsi sebagai alat rekam dalam proses wawancara, kamera SLR berfungsi sebagai alat untuk mendokumentasikan kegiatan penelitian, dan pedoman wawancara. Hasil dari penelitian ini adalah sebagai berikut. Pertama, lahirnya tradisi hajat bumi berawal dari perluasan wilayah kekuasaan untuk menyebarkan agama islam, atas perintah Sultan Agung dari Kerajaan Mataram. Kedua, unsur-unsur tradisi hajat bumi terdiri atas barang-barang yang diperlukan dalam tradisi hajat bumi, pelaku yang terlibat dalam tradisi hajat bumi, dan waktu pelaksanaan dan tempat pelaksanaan tradisi hajat bumi. Sementara prosesi tradisi hajat bumi terdiri atas beberapa tahapan, yaitu memotong kambing kendit, shalat hajat, sujud syukur, upacara nyadran, menceritakan riwayat berdirinya Jagabaya, makan bersama, dan hiburan. Ketiga, unsur semiotik yang ada di dalam tradisi hajat bumi terdiri atas enam ikon, empat belas indeks, dan empat belas simbol. Keempat, hasil penelitian hajat bumi dijadikan salah satu alternatif bahan ajar dalam pembelajaran membaca artikel budaya di SMA.

kata kunci: *semiotik, tradisi, budaya.*

-
- 1) Penyusunan skripsi ini di bawah bimbingan Dr. Dedi Koswara, M.Hum. dan Dr. Hj. Ruhaliah, M.Hum.
  - 2) Mahasiswa Departemen Pendidikan Bahasa Daerah FPBS UPI Bandung.

**HAJAT BUMI TRADITON IN JAGABAYA VILLAGE,
PANAWANGAN SUBDISTRICT, CIAMIS REGENCY
AS A CULTURE READING MATERIAL
IN SENIOR HIGH SCHOOL
(A Semiotic Analysis)¹⁾**

ENCEP NURHIDAYAT²⁾

ABSTRACT

This research aims to describe hajat bumi tradition, its semiotic elements, and the hajat bumi tradition as a culture reading material in senior high school. In conducting the research, descriptive qualitative method was employed and observation, interview, and documentation techniques were utilized. Instruments of the research were a mobile phone to record the interview process, an SLR camera to document the research activities, and interview guidelines. The results of the research are as follows. First, the hajat bumi tradition is originated from territory expansion ordered by Sultan Agung of Mataram Kingdom to spread Islam. Second, the tradition elements comprise of items for the event, people involved in the event, as well as time and place of the event. The precession consists of several stages, which are sacrificing a gird goat, doing hajat prayer, doing prostration of gratitude, holding a nyadran ceremony, telling the history of the establishment of Jagabaya, eating together, and watching amusing performances. Third, the semiotic elements of the hajat bumi tradition comprise of six icons, fourteen indexes, and fourteen symbols. Fourth, the findings are used as a culture reading alternative material in senior high school.

keywords: *semiotics, tradition, culture.*

---

1) *The research is supervised by Dr. Dedi Koswara, M.Hum. and Dr. Hj. Ruhaliah, M.Hum.*

2) *A student of Local Language Education Department of FPBS UPI, Bandung.*